

**ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS MOKSLO IR INOVACIJŲ SKYRIAUS
VYR. SPECIALISTĖS JUSTINOS VAIŠVILAITĖS
KOMANDIRUOTĖS Į BELGIJĄ
ATASKAITA
2019-06-19 Nr. 3PR-72**

1. Komandiruotės tikslas: dalyvauti EK Nuolatinio žemės ūkio tyrimų komiteto (SCAR) bioekonomikos strateginės darbo grupės ir Centrinės ir Rytų Europos iniciatyvos BIOEAST rengiamame trečiajame seminare bioekonomikos politikos rėmimo priemonės tema.

2. Komandiruotės trukmė: 2019 m. birželio 14 d.

3. Komandiruotės vieta: Briuselis, Belgija.

4. Komandiruotės finansavimas: komandiruotės išlaidos apmokamos iš ŽŪM lėšų.

5. Atlikto darbo komandiruotėje rezultatai.

Š. m. birželio 14 d. Slovakijos nuolatinėje atstovybėje Briuselyje vyko Europos Komisijos (EK) Nuolatinio žemės ūkio mokslo tyrimų komiteto (SCAR) bioekonomikos strateginės darbo grupės ir Centrinės ir Rytų Europos BIOEAST iniciatyvos (*Initiative for Knowledge-based Agriculture, Aquaculture and Forestry in the Bio-economy*) trečiasis seminaras „Horizontas 2020“ bioekonomikos politikos rėmimo priemonės (*Policy Support Facility*) tema. Seminare dalyvavo BIOEAST šalių (ministerijų ir tyrimų institutų), EK mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinio direktorato (DG RTD) atstovai, SCAR bioekonomikos strateginės darbo grupės nariai.

Prieš seminarą dalyviams buvo pateiktos iš 4 pagrindinių ES strategijų (klimato kaitos, bioekonomikos ir kt.) paimtos svarbiausios temos, iš kurių jie turėjo pasirinkti jų šalims aktualiausias tris temas. Dauguma balsavo už tvarias maisto sistemas bioekonomikoje, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą siekiant tvaraus maisto ir nemaisto biomasės naudojimo ir mobilizavimo, bioekonomikos naudą kuriant augimą ir darbo vietas ir bioekonomikos sprendimais paremtą prisitaikymą prie klimato kaitos. Pagal šias temas dalyviai buvo suskirstyti į keturias grupes, kuriose diskutavo apie galimus iššūkius ir laukiamus rezultatus.

Antroje sesijoje dalyviai pristatė savo šalių trumpalaikius ir ilgalaikius bioekonomikos politikos rėmimo poreikius ir veiksmus, kurie paspartintų bioekonomikos strategijos rengimą. Pabrėžta būtinybė turėti gerą „iš viršaus į apačią“ ir „iš apačios į viršų“ atstovų įsitraukimo balansą.

HU – tikslinė grupė yra sprendimų priėmėjai. Būtinai geri sėkmingo verslo pavyzdžiai, kaip taikomas finansavimo mechanizmas, kuriami klasteriai. Reikalinga metodologija, kuria galėtume atskleisti bioekonomikos teikiamą naudą.

EE – turi keturias skirtingas strategijas (miško, energetikos, žemės ūkio ir žuvininkystės...), bet nori jas sujungti. Pabrėžė, kad reikia daugiau viešinti atnaujintą ES bioekonomikos strategiją, stiprinti gebėjimus sektoriuose, ministerijose. Būtinai gero sektorių veiksmų suderinamumo pavyzdžiai. Šiais metais planuojama sukurti *Think Tank* – įvairių ministerijų ekspertų centrą. Numatyti du renginiai: viename kviečiami dalyvauti parlamento nariai, akademinė visuomenė, o lapkritį vyks nacionalinė konferencija, kurioje bus pristatoma strategija ir BŽŪP rengimas.

CZ – reikia bandomųjų atvejais (*pilot cases*): kas yra bioekonomika? Potencialūs sektoriai. Duomenų bazės, analizės, svarbiausia gerosios praktikos pavyzdžiai. Būtinai atlikti sėkmės kriterijų tyrimą, rinkti ir stebėti perdirbimo pramonės duomenis. Svarbus ūkininkų švietimas (AKIS).

HR – būtinai moderatorių (*facilitator*). Reikia atlikti SSGG analizę, ekspertų tyrimus, nes nežinome, kuriuo keliu eiti.

BG – svarbus nacionalinės strategijos rengimo koordinavimas. Kuriamos tarpministerinės grupės.

LT – siekiant bendradarbiavimo tarp ministerijų būtinai išorės ekspertų dalyvavimas, kad būtų galima sujungti skirtingų ministerijų vykdomas politikas, susijusias su bioekonomika, į vieną. Būtinai SSGG analizė prioritetams išsigrnyinti. ŽŪM užsakė tyrimą bioekonomikos strateginėms

nuostatoms parengti, kurią atliks VDU bioekonomikos plėtros fakulteto mokslininkai. Rezultatai bus pristatyti 2019 m. lapkritį, planuojama juos įtraukti į rengiamą Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) strategiją ir būsimą kaimo plėtros programą (KPP).

LV – naujai suformuota vyriausybė įtraukė bioekonomiką tarp savo prioritetų, tad šiuo metu peržiūrima 2017 m. priimta bioekonomikos strategija laikotarpiui iki 2030 m. Numatyta 14 veiksmų, siunčiama papildyti kitoms ministerijoms. Kuria bendrą su suomiais projektą „Bioekonomikos observatorija“ – tai duomenų bazė, kuri bus prieinama rudenį. Svarbus užimtumo didinimas, darbui atsidavusios tarpministerinės grupės, klasteriai, *pilot cases*. Nelabai supranta, ką turima omenyje kalbant apie ekologines ribas (*ecological boundaries*) atnaujintoje ES bioekonomikos strategijoje. Minėjo, kad Suomijoje bioekonomikos koncepciją visuomenei aiškino antropologai.

ES – Ispanija 2015 m. patvirtino savo bioekonomikos strategiją, bet likęs klausimas – ką su ja daryti. Būtinai mokslo, žemės ūkio, aplinkos, ūkio ministerijų politinis įsipareigojimas. Kokia yra bioekonomikos nauda? Reikia tą pasakoti gamintojams ir ūkininkams. Ispanijai bioekonomikos strategiją parengti padėjo valstybinių ir privačių mokslinių tyrimų, investicijų į bioekonomikos sritis skatinimas; bioekonomikos socialinės, politinės ir administracinės principų sistemos stiprinimas; konkurencingumo ir rinkos plėtra; naujų produktų kūrimas; bioekonomikos išplėtimas; bioekonomikos rodiklių nustatymas veiksniams vertinti.

Parengiamiesiems darbams vadovavo mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos įgyvendintojai, vėlesnį darbą atliko įvairūs suinteresuotieji subjektai (visuomenės atstovai, pramonės, akademinės visuomenės, šalies, regioninės ir vietos savivaldos administracijų atstovai).

Trečiojoje seminario sesijoje EK DG RTD – *PSF implementation unit* atstovė Ioana Petre pristatė „Horizontas 2020“ PSF abipusio mokymosi veikos (*mutual learning exercise - MLE*) instrumentą. MLE taikomas visoms šalims bendrai konkrečiai temai (pvz., ateities maisto sistemos). Pagal tai būtų vykdomi mokymai apie gerąją praktiką, išmoktas pamokas ir sėkmės veiksnius. Mokymosi procese dalyvauja ir nepriklausomi mokslo ir inovacijų politikos ir valdymo ekspertai. Rengiami susitikimai, seminarai, vaizdo konferencijos. Dažniausiai surengiami 4-5 vizitai į šalis, kurios savanoriškai pasisiūlo daryti renginį pas save, bet pabrėžiama, kad šios šalys susitikimų metu nėra to susitikimo dėmesio objektai. BIOEAST generalinis sekretorius Barna Kovacs užklausė, jei tai bus 15 šalių, gal galima vykti į kiekvieną? Taip pat suabejota žinių išlaikymu ir perdavimu, nes ministerijų atstovai gan dažnai keičiasi. EK atstovė teigė, kad ta šalis tik priims dalyvius, bet seminario tikslas nebus būtent jos problemas spręsti, nors tai ir proga tai šaliai šiek tiek plačiau save pristatyti. Seminaruose paprastai dalyvauja 3-4 ministerijų atstovai. Prieš instrumentą parengiamas *challenge paper*, o po visko – ataskaita. Galutinis susitikimas vyksta Briuselyje, tada pateikiama galutinė ataskaita, vyksta viešinimas, sklaida. EK padengia dviejų ekspertų išlaidas (kelionė, apgyvendinimas, maitinimas), bet dalyvių skaičius neribojamas (kiti mokės savo lėšomis). EK paskiria MLE vadovą ir, padedant PSF rangovui, parenka ekspertų grupę iš mokslo ir inovacijų politikos ir valdymo ekspertų duomenų bazės. Kaip pavyzdį minėjo MLE tarptautiniam bendradarbiavimui skatinti, kuriame dalyvavo skirtingi suinteresuotieji subjektai (*stakeholders*).

Bus skelbiamas kvietimas, norintiems MLE instrumentu pasinaudoti reikės parengti 2 psl. koncepcinį dokumentą su nurodyta pagrindine tema ir potemėmis, kurios būtų aktualios dalyvaujančios valstybėms ir visai ES. Pažymėta, kad bioekonomika – per plati tema, reikia konkretesnės temos su potemėmis. Tai gali būti strategijos rengimo procesas, priemonių rinkinys ir suinteresuotųjų subjektų įtraukimas. MLE viena tema vyks vienerius metus (bus skirta apie 300 tūkst. eurų). Iš viso PSF instrumentui skirta 1,5 mln. eurų. MLE įgyvendinimas prasidės antroje 2020 m. pusėje.

Po šio galutinio PSF seminario bus parengta ataskaita apie kiekvieną šalį (4-6 psl.), kuri bus kuo suprantamesnė, kad ją galima būtų pateikti ministerijų vadovybei susipažinti ir naudoti. SCAR bioekonomikos strateginės darbo grupės vadovas Alexandros Theodoridis pabrėžė, kad tai bus išvados apie šalies bioekonomikos padėtį ir politikos rėmimo poreikius, ne rekomendacijos.

Justina Vaišvilaitė